

N° 48

POEMATION

DUPLUM 7138

DI E

ORTU,

ET

PROGRESSU

INCL. MILITIAE LIMITANAE

VALACHICAE

IN

M. PRINCIPATU

TRANSILVANIAE.

Auctore Comite Silvio Tarnoli.

CLAUDIOPOLI,

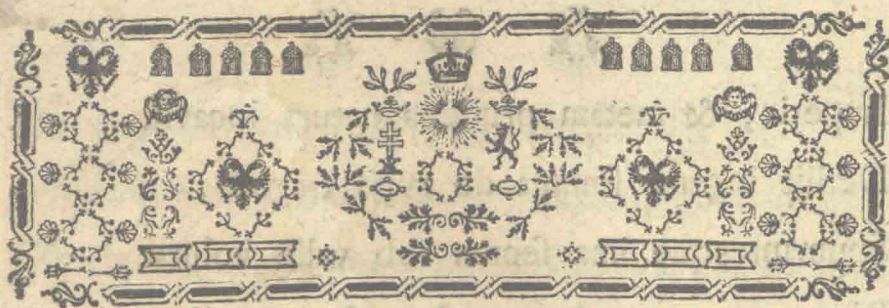
Tyris Academicis Soc. Jesu, Anno M. DCC. LXVIII.

34-50

BOU 363/D

CEMUDIPOLI

Trans. ... 2014 ...

SECUNDA LEGIO

VALACHICA

SUB

CAROLO

BARONE

ENZENBERGIO.

Undique præruptis, qua Dacia vergit ad arcton,
Rupibus, & densis adoperti culmina silvis
Aërium attollunt longo caput ordine montes;
Æmula quos inter, velut insuperabile vallum,

A 2

Im.

Imperia, & metam prudens natura locavit.
Defilit ingenti summa de rupe fragore,
Spumantesque ima secum sub valle volutat
Rivus aquas tenuis, nondum formatus in amnem,
Samusium appellant. It pauper, saxaque lambens
Exiguos latices cupido passim aggerit alveò.
Ast ubi præcipites saltus, & in hospita linquens
Tecta, metalliferas Radnæ decurrit ad oras,
Jam robur capit usque novum, cornuque minaci
Torvus, & indomitis fertur rapidissimus undis.
Quis mala, quis clades, aut exitialia damna
Agrorum, pecorumque, atque insperata domorum
Excidia, ac strages, demersaque copora narret?
Cum sua montanis confundit flumina nimbis,
Aggeribus tunc nulla fides; immanis aquarum

Illu-

Illuvies, medioque frementia gurgite saxa,
Avullæque alto montium de vertice quercus
Cuncta trahunt secum, & campos populantur apertos.
Arcta quater fenos Radnæ de nomine dicta
Vallis alit pagos, quos magna parte furentis
Samusii velox hinc præterlabitur unda,
Hinc clivi curvis reliquos anfractibus abdunt.
Nec Cereri grata est Regio, nec amica Lyæo:
Non equiti opportuna satis, minus apta quadrigis:
Injucunda oculis, tectisque referta scatebris.
Montibus inde altis, hinc sævo occlusus ab anne,
Ullo qui nunquam passus se ponte domari,
Sæpe modo caret infelix alimenta parandi
Incola, & hostili velut obsidione, tenetur.

Has igitur prisca geniti de stirpe Quiritum

Romulidæ terras habitant. Heu, quanta nepotum
Disparitas! quam vilescit venerabile nomen!
Namque in maturam imperio vergente ruinam,
E Scythicis hominum numerosum huc appulit oris
Agmen, & adversæ demum discrimine fortis
Romani fervile jugum subiere coloni;
Jamque greges Scythicos romanus pastor agebat,
Hunnicaque ausonii vectabant plaustra juvenci,
Longaque cum lingua vitiârant tempora mores.
Ast fractæ, fatis tandem ad meliora reversis,
Incipiunt vires hominum revalescere, & ingens
Spes rutilat, rerumque novus prope nascitur ordo;
Ac jam lux aderat, curâ quâ providâ Adulphi (a)
Fæcundata uno ter binas Dacia Mater

Eni-

(a) Adulphus Bæro a Buccovv.

Enixa est partu proles. Informia primum ,
Nulloque inter se connexa ligamine membra ;
Artificis sed enim virtute , atque arte magistra
Egregii , in pulchram mox instaurata figuram :
Nam quotquot fuerant (dictu mirabile!) massæ
Ante rudes , totidem armatas retulere phalanges ,
Finitimo matrem quæ tutarentur ab hoste.
Sic , ubi deformes ulla sine imagine fetus
Edidit , hos multo linguæ solet ursa labore
In naturales effingere fedula vultus.
Ergo immortales ævum ut reddantur in omne,
Inventæ Altrices teneris Legionibus aptæ,
Tresque fatæ Hunnorum claro de sanguine Genti ,
Romulidum tres forte datæ , quarum altera ripis
Adfita Samusii miro jam robore crescit.

Pan-

Pandite nunc Heliconæ Deæ! vestroque faventes
Magnarum Vati causas! ostendite rerum:
Desidiam ut veterem exuerint, moresque feroces
Samusidæ; ut facies mutata sit ipsa locorum,
Utque Ceres diro regnet bene juncta Gradivo,
Quartus inexpletis cum vix eat orbibus annus.
Tantane solerti concessa potentia dextræ?
Principio novitate rei, & fulgore corusco
Armorum perculsi animi expavere, nec ultra
Spem superesse rati, & vana formidine cæci
Tristia degeneres agitabant mente Quirites.
Arva inculta jacent, lætissima prata putrescunt;
Nec pecori accedit pastor, nec messor aristas,
Nullaque fit, clausis, de more frequentia Templis.
Quin etiam insana jam seditione frementes

Ar-

Arma invisa manu, & exosique insignia Martis
Projiciunt, pedibusque terunt, torvoque minantur
Intuitu; at quorum major dementia menti,
Armentis, natisque, ac quod fuga nocte silenti
Maturata finit, nemoroso in monte receptis
Odrysi subeunt contermina regna tyranni.
Quo ruitis miseri? quas stulti quaeritis, aut quas,
Multo passuri graviora, relinquitis aedes?
Arma lucrum, non damna ferunt: ne munera fortis
Temnite, propensis neu vos opponite fati,
Sed veluti nimio cum febris aduritur aestu,
Atque ignem tota jam mente recepit edacem,
Delirans furit aegrotus, medicamque repellit
Indocilis dextram, & tantum nocitura requirit:
Haud aliter stimulis furialis Erinnyos acti

Samufidæ in præceps, & deteriora trahuntur
Confilia. His promptam, plebis miserata cadentis
Ærumnis Regalis opem THERESIA misit,
Et CAROLUM afflictis jussit succurrere rebus.
Olli delatus celeres honor addidit alas;
Haud mora, jussa facit, patriasque Tyrolidis ora
Deserit, impavidusque capit Legionis habenas.
CAROLUS, exacto belli feralis ægone,
Hoc peperit sibi jure decus; namque abdita primùm
Summorum Decreta Ducum, & molimina magna
Solers jussorum factor, infidusque minister
Adjutrice manu studuit protendere; at cauctus
Nobiliore gradu, palipcedem, nactusque cohortem,
Quæ vigili hostes exploret cominus ausus,
Præ validum ingenium, virtutisque omnia rara

Prodidit : hinc Procerum, atque Ducum studiosa

Hinc honor, hinc veteris condebita præmia facti.

Illicet est CAROLI prima, atque potissima cura
Militiæ vigili scrutari mente Magistros,

Et quid quisque queat, quis sit cuiusque gerendi,
Censendique modus, prudenti pendere lance.

Utque hominum non unus, amor, non finis & unus;
Cautior inque malum ruit hic, generosior ille,

Sic statuit quaque appositos statione Ministros,
Qui placido nutans firment solamine vulgus,

Utilia inducant, atque officientia pellant.

Hæc ferme admonitu repetit præcepta diurno;

Hunc docet, hunc acuit, ciet hunc, hunc corripit, atque

Multiplici metam sic tramite tendit ad unam.

Obstupuere, novas mirantes undique formas
Romulidæ, atque ingens animo fiducia crevit.
Jamque situ, & scabrâ rosus rubigine vomer
Crebrior invertit terram, & splendescit ab usu,
Multiplicatque pecus, studio meliore resectum.
Mox ignotus adhuc quæstûs amor, atque laboris
Vividus assurgit, stimulisque potentibus urgens
Torporem fugat ingenitum, atque in fænore gaudet.
Pauperie hinc durâ, hinc turpi terrore soluti
Connubiis Juvenes indulgent, armaque, nuper
Matribus, innuptis, & detestata puellis,
Haud, hilari tractare manu, nova nupta recusat,
Pulchrior, & sponsus castrensi in veste videtur.
Quin & militiæ capti genialis amore
Conveniunt pueri, & fictis lætantur in armis,

Blæfaque non patriæ mutilantes verba loquelæ,
Imbelli studia exercent Mavortia dextrâ,
Denſique incedunt, & ludicra prælia miſcent.
At Juvenes, quorum vegetæ ſtant corpore vires,
Veracis gaudent leges cognoſcere Martis,
Atque operi incumbunt, artesque imitantur Avorum.
Biſſenis etenim Legio diſtinctâ catervis,
Quarum quæque tribus, de more docenda, Magiſtris
Tradita, ſolerti vigilis virtute Tribuni
Militis omnigeno veteris jam munere præſtat.
Pulchra videri oculis, triplici cum ſe ordine ſiſtens
Late acies campos operit numeroſa patientes.
Tunc ferrugineus, niveusque refulget amictus,
Quem rubeum fruſtatim interfecat ornamentum,
Plumeaque hungarico candescit criſta galero;

Atque repercusso, lædentem lumina lucem
Ignivomi dant sole tubi; latus ense recurvo
Cingitur, immoto erecti stant pectore vultus.
Nec mora: se partes convertens miles in omnes,
Multiplices doctâ discriminat impiger usus
Armorum dextrâ, simulati exordia belli.
At cupiens hostem propiore laceffere pugna
Agglomerat se se, densumque coarctat in agmen,
Tristiaque alternis minitatur damna manipulis.
Vox tonat irritans: en præpete dextera nisu
Arripiens ante ora tubum, parat ignibus amplam
Mortiferis aperire viam, mox ocyor euro
Inclinans, subitas sulphur fatale favillas
Concipit, horrifono cælum boat omne fragore.
Ast, ubi non dubiis patuit victoria signis,

Ho-

Hostilesque fugæ jam terga dedere cohortes,
Extemplo victrix lento titubantia passu
Agmina persequitur Legio, alternisque Manipuli
Profiliunt vicibus, probrosaue vulnera mittunt.
Si tamen hostiles adversi crimine Martis,
Aspectus vitare juvet, vestigia retro
Improperata refert, faciemque animosa retorquens
Fulminat, & poenas ingenti sænore sumit.
Taliam venturæ ficta sub imagine laudi
Fundamenta locat soboles rediviva Quirini,
Et studio egregiis præludit præcoce factis.
His tamen haud CAROLI virtus operosa quiescit,
Romuleisque Numæ pacata laboribus addit
Officia, & facinus mens perficit una duorum.
Montibus in patriis genitus, nemorumque perennis

Indigena, atque hominum cætu prope dissitus omni,
Accola Samusii nativam fronte gerabat
Barbariem, & vili, informique obtectus amictu
Corpore fordebat toto, lateque tegebant
Impexi faciem crines, obscænaque menti
Canities; animi sed enim, morumque pudenda
Rusticitas, & cunctarum ignorantia rerum,
Squallorem longe chlamydem superabat, & oris
Ingemuit, miserans hominum lacrymabile damnum,
CAROLUS, & validâ parat obvius ire medelâ.
Lenibus hinc monitis, hinc legis jure severæ
Suadet, & assiduus premit, alternâque tenaces
Persequitur pugna, tandemque exturbat abusus.
Utque perennet opus, convulsaque stirpitis atra
Dispereat labes, studiis, animisque juventæ

For-

Formandis doctæ referantur ubique palæstræ,
Queis polluta nimis, fermeque oblita Deorum
Relligio in priscum assurgat renovata vigorem.
Sed nec Litigii neglecta est cura forensis,
Extorrisque diu populos Astræa revifit.
Nam Procerum veneranda manus dilecta Minervæ,
Consilioque potens, dicundo sedula Juri
Affidet, & rectâ pendens oracula lance
Debilium attollit vires, reprimitque potentum
Idem non pigris munus Cereale lacertis
Urget, & ignaro tradit præcepta colono,
Et, quæ cura boum, quis fit gregis, indicat, usus;
Quò fata læta modò spicis onerentur opimis,
Ignotasque docet sulcis committere fruges.

Non, mihi si linguæ triplices, totidemque canenti

Ora forent, tenui complecti carmine possem,
Quot rudibus præbet documenta, aut commoda gignit
Romulidis, aut quas in lucrum excogitet artes.
Quid referam, omnigenas fora proponentia merces,
Septimus immodico revehit quæ fanore Titan?
Aut celeri segetem frangentes orbe molares,
Samusidis pariter, pariterque opus utile Regi?
Matris Eleusinae, quid, magno condita sumptu
Tecta canam? ingrati quibus inclementia Bacchi
Pensatur, quemque ille negat præstare liquorem,
Usta redundanti seges ubertate rependit.
Non ego constructas passim Primoribus ædes,
Publica nec memorem peregrinae accommoda genti
Hospitia, aut medios refecantia compita campos,
Ordine dispositis, quæ utrinque repagula vallis

Stipant, atque pecus teneris a frugibus arcent,
Viderat abiegnis montana cacumina silvis
Affluere, intactasque situ marcescere pinus
CAROLUS, atque novos actutum affurgit in ausus
Ignotam referare viam, explorataque nulli
Textilibus tentare struit vada cæca carinis
Samusii, & populi, Regisque extendere censum.
Ardua martigenæ cædunt pineta secures,
Structurusque domos miles, jam navita factus,
Robusta compage trabes contextit, & alas
Remorum apponit. Stupefactæ Najades audax
Admirantur opus; stupet amnis & ipse, paratque
Præscius externæ dare libera colla catenæ.
Provehitur ripis patrio fale classis onusta,
Atque profanatus frendet sub pondere gurges.

Ipsè regit cursum CAROLUS, lætoque paventes
Affatu socios animat, nec spumeus illum
Vortex, aut crebra occurrens catadupa moratur;
Sed montosa retro linquens confinia Dacùm,
Littoraque ingrediens placidi piscosa Tibisci
Pannonicis nova demonstrat commercia regnis,
Et meritam a domito famam nanciscitur æne.

At pleno ut scateat præstans victoria fructu,
Neu inage Romuldis aliqua sit parte timendum,
Undique prævalidis vesanas comprimit undas
Samusii aggeribus, vires adimitque nocendi.
Nec fatis; immenso nequicquam sæpe labore
Orsum aliis molitur opus, tutumque recludit
Radnensi firmis accessum pontibus oræ.
Heul! quæ non hyemis superata obstacula diræ,

Quæ

Quæ non finitimæ plane obluctantia gentis
Consilia, aut longæ tulerant fastidia curæ.
Propositi tamen ille tenax haud cessat, & omnis
Expers auxilii, solus molimina tanta
Aggreditur, folique in opus commune vocati
Samusidæ, folique fatis. Millena videres
Robora, procerasque ornos, pinosque virentes
Undique reptilibus per devia compita plaustris,
Callem aptum nive dante vehi; centena vicissim
Artificum insudant industria brachia; feryet
Interea multos labor haud casurus in annos.
Substernenda dolant pars ligna, ingentia quercûs
Robora pars acuunt, & ferrum cuspide firmant.
Ast alii horrendam, atque immani pondere molem
Sublimi intextam malo, centumque revinctam

Di

Re-

Restibus; adnixi certant sustollere in altum.

Verum, ubi supremum feralis machina culmen

Attigit, extemplo funes laxantur; at illa

Pondere abacta suo, magno ruit impete, & ictu

Subjectum horrifono terræ sub viscera robur

Impellit, stabilisque locat fundamina pontis.

CAROLUS indefessus adest, & singula curat.

Non illum gelidæve nives, frigusve perurens

Terrent, sive novi remorantur gaudia amoris;

Sed SPONSÆ illecebris se se subducit amantis,

Cui vultum, atque animum insigni natura decore

Exornat; Laudum minimum est sed forma suarum.

Discite, Marticolæ! virtutem; & munere fungi.

Hæc facies rerum, status hic, tum gloria præfens

Romulidum, plebisque, diu, incrementa, jacentis.

Di-

Dignare aspectu, JOSEPH (b) generose! sereno,
Præsidioque fove crescentes Martis alumnos.
Et decet, & fas est: illi TIBI quippe fatentur
Fortunam debere suam, manuumque TUARUM
Se se opus agnoscunt; & honoris diceris author.
Præterea ingentem connubia nupera causam
Adjiciunt, spectare TUOS in imagine vultus
Dum datur, & Neptis ditati pignore gaudent.
At si sædifragus quandoque irrumpere fines
Audeat Austriacos hostis, TE prima Magistro
Promere bellacis discant monimenta vigoris.
Forfitan hæc multos arbor despecta per annos,
Quæ manibus translata TUIS virtutis in horto
Vivida jam surgit, CAROLI sudore rigata,

Di-

(b) Excelléntissimus Baro & SISKOVICS Supremus rei Tormentarie
Præfectus.

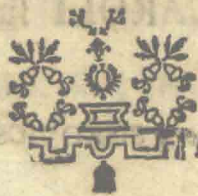

Dignos parturiet fructus. Non ala volucrum,
 Non radii læti, nec inania somnia vatum;
 Non ovium fibræ tanta hæc præfagia pandunt;
 Sed sacrata meis jam tecta favere videntur
 Votis, & largo sua fundere munera cornu.
 Auguror: & certe minime post tempore longo
 Qua sol exoritur, qua mergitur æquore Phæbe,
 Samusidum referet terclarum buccina nomen.

Canebat

COMES

SILVIUS TANNOLI.

SIBL. CENTR. UNIV. CLUJ
 Nr. 1701 969